

บทที่ 8

ศาสนาคริสต์และสังคมชาวคริสต์

1. ความเป็นมาของศาสนาคริสต์ และสภาพสังคมก่อนคริสต์กาล

ก่อนที่ศาสนาคริสต์จะกำเนิดมีในโลกนี้ สภาพสังคมของชาวพิวิวในกรุงเยรูซาเล็ม เมืองนาชาเรห และเมืองอื่น ๆ ของชาวยิว มีสภาพที่หนักช้ำทรมาน ภายใต้การกดขี่ข่มเหงทุกด้านจากชาวโรมัน ผู้รุกรานดินแดนชาวพิวิวและได้ซัยชนะ การปกครองมีแต่คนชั้นดีริภากษีใช้อำนากำลังลงโทษรุนแรงເตามคำบ้ากใจของผู้ดีครองชาวยิวต้องเสียชีวิต เสือด และน้ำตามากมาย นับเป็นกลุ่มคือครั้งหนึ่งของชาวยิว หลังจากที่รอดพ้นจากการเป็นทาสของชาวอียิปต์

ชาวยิว ยังทุกษ์มรณะมากเท่าได้ยิ่งนักถึง และอันวนพระเจ้ามากขึ้นเท่านั้น โดยหวังให้พระเจ้าช่วย จากความเชื่อในศาสนาพิวิวว่า ยามเมื่อชาวยิวมีทุกษ์ จะมีพระผู้มาโปรดมาช่วยไก่นบานให้มุชช์ เป็นตัวแทนของพระเจ้าเรียกว่า เมสไซอห์ (MESSIAH) เมสไซอห์จะนำชาวยิวและมนุษย์หลุดพ้นจากความทุกษ์ และบำเพ็ญสร้าง และจะนำโลกไปสู่สันติ มีแต่ความสุขและความรักซึ่งกันและกันของมนุษยชาติ

ความหวังและการรอคอยจากความเชื่อในศาสนาดังกล่าวของชาวยิว รวมกับจงกล้ายเป็นจริง เมื่อพระเยซูออกกำเนิดขึ้นในตำบลเบธเล恒 เมืองนาชาเรห ซึ่งเป็นเมืองในแคว้นกาลิลีตัว ห่างจากกรุงเยรูซาเล็ม ประมาณ 55 ไมล์(ปาเลสไตน์) วันที่พระเยซูเกิดนั้น ต่อมาชาวคริสต์เรียกว่า วันคริสต์มาส (Christmas) ตรงกับวันที่ 25 ธันวาคมของทุก ๆ ปี* ตรงกับ พ.ศ.543

* ความยันติกของศาสนาคริสต์ กล่าวว่ามีเหตุการณ์ทัศจรรย์เกิดขึ้นหลายอย่างขณะที่พระองค์เกิดตอนเที่ยงคืน และก่อนหน้าที่พระเยซูจะเกิดมีผู้ทำนายชาวพิวิวให้ทำนายไว้ล่วงหน้า ตามประกายการณ์ของดวงดาวบนท้องฟ้า

ตามประวัติพระเยซูมีการคาดชื่อ มาเรีย หรือ มารีมีดา
ชื่อ 约瑟夫* ในวัยเด็ก พระเยซูใช้ชีวิตอย่างชาวนาผู้นับถือศาสนาคริสต์ทั่วไป เช่น มี
การทำสุนัขตั้งแต่ยังเยาว์ พระองค์เป็นเด็กฉลาด มีความคิดเกินอายุ เมื่ออายุ 30 ปี
ได้พบกับโยหัน หรือ約翰 (John The Baptist) ผู้เป็นนักบุญ และได้รับศีล
ล้างบาป ณ แม่น้ำ约爾丹 หลังจากนั้น พระองค์ก็แยกตัวไปอยู่โสดเดี่ยวสูงใน
ทะเลทราย ช่วงเวลาไม่long ที่พระองค์ได้มีประสบการณ์เกี่ยวกับพระเจ้า

พระเยซูคืนสู่สังคมและออกสั่งสอน百姓พระองค์กล่าว เป็นตัวแทน
ของพระเจ้า (ได้รู้ว่าเป็นบุตรของพระเจ้า) กำสั่งสอนของพระองค์ นอกจากจะเป็น[†]
ข้อความในคู่มือ 10 ประการ และคำสั่งสอนของโมเสสแล้ว ยังมีลิ่งอื่น ๆ อีก ที่ผิด
แผลต่างไปจากศาสตรพยากรณ์คนอื่น ๆ ของศาสนายิวในสมัยนั้น พระองค์ทรงสอนด้วย
เนื้อความธรรมะที่ลึกซึ้งกว่าโมเสส และวิธีการสอนก็ไม่เหมือนใคร เต็มไปด้วยพลัง
จิตที่เข้มแข็ง แจ้งไว้ด้วยอ่านใจที่เห็น omniscient ทำให้เป็นที่คุ้นเคยสุนใจมากมาย และยอม
ตัวเป็นสาวกของพระองค์ นอกจากสั่งสอน百姓แล้ว ยังรักษาโรคและความทรมาน
ให้แก่百姓 ได้สำเร็จอีก ทำให้ข่าวการนิยมยกย่องพระเยซูเพร่ขยายอย่างรวดเร็ว
ว่าพระองค์เป็นตัวแทนของพระเจ้า เป็นบุตรของพระเจ้า เป็นเมสไชอาห์ผู้มาไถ่บาป
ให้แก่ชาวมิวและมนุษย์ในโลก**

* บิดาชื่อ约瑟夫 ทางศาสนาคริสต์สายแองโกลิก (คริสตัง) เชื่อว่าเป็นสามีแต่เพียงภินามเท่านั้น พระ
นางเมรีเป็นหญิงพระหมาจารีแต่กำเนิดบุตร ซึ่งเชื่อว่าพระเยซูเป็นบุตรของพระเจ้าและนับถือพระนามมารี
เป็นพระแม่มารี

ส่วนศาสนาคริสต์สายโปรเตสแตนต์ (คริสตี้ยน) เอกพัฒนานิกายหรือบางคณะ เชื่อว่า约瑟夫เป็น
บิดาผู้ให้กำเนิดของพระเยซูจริง ๆ

** คลอดดาวาที่เทศนาสั่งสอน พระเยซูทรงประกาศเสมอว่าพระองค์เป็นบุตรของพระเจ้า และเป็นกษัตริย์
ของชนชาวยิวทั้งมวล

เหตุการณ์ดังกล่าวสร้างความไม่พอใจและริษยาเกิดขึ้นในใจของพระ และศាសนาจารย์ในศาสนาคริสต์เป็นอย่างมาก และพอกผู้คนที่หุกวนจนถึงกับวางแผนกันเพื่อมือพวกโรมันทำร้ายพระเยซู โดยปลูกปั้นเมืองทหารผู้ปกครองโรมันให้เกิดความหวาดระแวงพระองค์ว่าจะก่อให้เกิดการกบฏกระตุ้นต่อทหารโรมันผู้ปกครองชาวคริสต์

เมื่อพระเยซูและเหล่าสาวกของพระองค์มายังเมืองเยรูซาเล็ม เพื่อฉลองงานเฉลิมเทศกาล พาสโอดเวอร์* ของชาวคริสต์ และได้ถูกทหารโรมันจับตัวไว้ (ทั้งนี้พระสาวกผู้ทรยศของพระองค์คนหนึ่งชื่อยูดา เป็นได้ศึกร่วมมือกับทหารโรมันอย่างลับ ๆ) ผู้สำเร็จราชการของทหารโรมัน ผู้ปกครองแคว้นจูเดียชื่อ พอนติอุสไฟเลต (Pontius Pilate) ตัดสินประหารชีวิตพระเยซูด้วยการตรึงไม้กางเขน โดยมีพระเยซูอยู่ตรงกลาง นักโทษอีก 2 คน ถูกตรึงริมทางเช่นพร้อมกับพระเยซู โดยมีพระเยซูอยู่ตรงกลาง

ทหารโรมันได้กระทำฐานะท่านทรมานต่อพระเยซู อย่างโหดร้ายโดยให้พระองค์แบกไม้กางเขนขนาดใหญ่ขึ้นไปบนเขา แล้วตรึงโดยการตอกตะปูที่มือและเท้าแล้วให้พ้าพระองค์ออกเดินประจำไปตามถนน ทั้งที่ถูกตรึงอยู่ตั้งแต่เช้าจนบ่ายมาก พระองค์ก็สิ้นชีวิตเมื่อพระชนมายุได้ 32 ปี (ตรงกับ พ.ศ. 575)

นับแต่พระเยซูสิ้นพระชนม์ สาวกของพระองค์ก็ออกประกาศศาสนาแบบหลบ ๆ ซ่อน ๆ และออกนอกริมเมือง เนื่องจากความเชื่อในพระเยซูยังทำให้มีผู้คนมาฟังคำสอน และศรัทธาในพระองค์มากยิ่งขึ้นเป็นทวีคูณ เพราะไปตรงกับความเชื่อของคนของชาสนายูดาห์ ว่าจะมีผู้มาไถ่บาปแก้มนุษย์ ฉะนั้น การที่พระเยซูต้องถูกประหารอย่างหมาดๆ เนื่องจากความเชื่อในพระเยซู ทำให้คนในเมืองไม่ยอมรับพระเยซูเป็นคริสต์

* เทศกาลพาสโอดเวอร์หรือปาสกา (Passover) เป็นเทศกาลประจำปีของชาวคริสต์ที่มีความเชื่อทางศาสนาว่าพระเจ้าได้ช่วยพวกเข้าให้รอดพ้นจากการตามม่ายของ上帝อยู่ในสมัยโมเสส

คริสตศาสนาได้เผยแพร่หลายและมีอิทธิพลมากขึ้น จนเวลาต่อมา
จักรพรรดิ์แห่งอาณาจักรโรมัน ก็ยังยอมรับและให้สิทธิ์เสรีภาพแก่ประชาชนในการนับถือ
คริสตศาสนา และจักรพรรดิ์คอนสแตนติน แห่งโรมันก็ยอมรับนับถือคริสตศาสนา (ใน
ราช.ค.ศ. 312)

2. ศาสนาคริสต์กับสังคม

สภาพสังคมก่อนเกิดศาสนาคริสต์นั้น เป็นสังคมที่มีความทุกข์ทรมาน
กดขี่ข่มเหงศาสนาคริสต์เกิดขึ้นท้าว กลางสังคมของชาวเยวิ ที่อยู่ใต้การปกครองของ
จักรพรรดิ์โรมัน ซึ่งปกครองโดยการใช้อำนาจทหาร ซึ่งเป็นการปกครองที่เด็ดขาด
เข้มงวดกว่าทหารโรมันจะได้ปกครองดินแดนของชาวเยวิท้องฟ้าพัน ทำลายล้างพวากยิว
ล้มตายลงนับไม่ถ้วน รวมทั้งสถานที่สำคัญ ศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนาถูกทำลายลงเช่นกัน
สภาพของชาวเยวิในขณะนั้นจำต้องหนากรักลืนด้วยความเจ็บช้ำน้ำใจ* ไม่ต่างจากสภาพ
สังคมที่เกิดศาสนาญุดายด้าห์เลย จึงกล่าวได้ว่า ศาสนาคริสต์เกิดมาในสมัยกษัตริย์คองชนชาติ
เยวิ ศาสนาคริสต์เป็นเสมือนตัวแทนของพระเจ้าที่มาช่วยเหลือ ปลองบโยน และเป็นสิ่งที่ดี
เห็นได้ทางใจของชาวเยวิที่กำลังรอคอยความหวังแห่งผู้มาโปรด ผู้มาไอบาปของพวาก夷
ยิ่งกว่านั้น ศาสนาคริสต์ยังเกิดมาเพื่อช่วยมนุษยชาติทั่วโลกอีกด้วย

ด้วยเหตุผลทางการเมือง ทำให้ศาสนาคริสต์ต้องกระจายไปสู่
ประเทศไทย เคียงพวากษากของพระเยซูต้องหนีภัยออกจากดินแดนเยรูซาเล็ม หลังจาก
พระเยซูถูกตรึงกางเขน และกลับไปเจริญเพร่หลายในดินแดนต่าง ๆ รอบ ๆ ดินแดน
แหล่งกำเนิด ขณะที่ศาสนาคริสต์เจริญมั่นคงแพร่หลายมากขึ้นเรื่อย ๆ อำนาจของ
จักรพรรดิ์โรมันก็ลดน้อยถอยลง ทหารโรมันไม่อาจห้ามไว้ประชากันนับถือศาสนาคริสต์
ได้

ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ประชาชนหันมาเคารพศรัทธา ในพระเยซู เพราะพระเยซูมุ่งสั่งสอนคนชั้นต่ำผู้ทุกข์ยาก ศ่าสนาของพระองค์ไม่มีพิธีกรรม พระองค์สอนให้คนรักันช่วยกันเมื่อตนพื้นอ้ง ชี้งไปตรงใจของผู้ทุกข์ยากทั้งหลายที่ต้องการความเห็นอกเห็นใจ ช่วยเหลือ ร่วมน้อ สามัคคีกัน นอกจากนี้ล้วนที่ช่วยผลักดันให้คนชั้นกลางและชั้นสูง หันมาเลื่อมใสันบถือด้วยก็คือ พากพระในศ่าสนาญชาท์ เองกลับประพฤติคัวไม่ดี สะสมมั่งคั่งและเรียกร้องจากประชาชนมากกว่าจะให้ประชาชน พระพากนี้จะดีกับคนที่ร่าวยชั่งสามารถให้ค่าตอบแทนสูงในการประกอบพิธีกรรม และจะดูถูกเหยียดหยามคนจน สาเหตุต่าง ๆ เหล่านี้เป็นต้น จึงทำให้มีผู้หันมานับถือศรัทธาพระเยซูมากขึ้นเป็นทวีคูณ

จากฐานะที่ถูกกดขี่ในตอนแรก ๆ ต่อมาอีกราว 300 ปี ศ่าสนาคริสต์ ก็กล้าย เป็นที่ยอมรับของจักรวรรดิโรมัน และกล้ายเป็นศ่าสนาประจำชาติของจักรวรรดิโรมัน และเหล่าประเทศในยุโรป เกือบทั้งหมด

3. อิทธิพลของศ่าสนาต่อสังคม การเมือง การปกครอง

ศ่าสนาคริสต์ภายหลังศัตวรรษที่ 3 เริ่ยมมานานถึงศัตวรรษที่ 9 มีความเจริญมั่นคงสูงสุด มีอิทธิพลตั้งแต่ประชาชนจนถึงราชวงศ์ มีบทบาทสำคัญและมีอำนาจแฝงอยู่เหนือการตัดสินใจในเหตุการณ์สำคัญระดับประเทศ ชี้งจะยกตัวอย่างพอ สังเขป ได้แก่

3.1 ด้านสังคมและเศรษฐกิจ

3.1.1 ประชาชนตั้งแต่ชาวนาจนถึงระดับขุนนาง ต้องเสียเงินบำรุงวัด แบ่งเป็นเขต ๆ

3.1.2 รายได้ที่วัดได้จากประชาชนในเขตห้องที่ของคนส่วนหนึ่งต้องส่งไปยังวัดที่ใหญ่กว่าในเมืองหลวง และวัดที่ใหญ่เหล่านั้นต้องส่งเงินไปยังสันตปาปา เพื่อบำรุงศาสนาจักร

3.1.3 พระมีกิจกรรมที่มีรายได้ เช่น มีอุตสาหกรรมอยโดยจ้างชาวบ้านมาเป็นคนงาน ได้แก่ โรงงานทำเหล้าองุ่นแบบครัววงจร คือ ปลูกและนำผลผลิตมาทำเหล้าองุ่นและส่งจำหน่าย

3.1.4 พระและวัดมีรายได้สูง มีฐานะมั่งคั่ง

3.2 ด้านการเมืองการปกครอง

3.2.1 การแต่งตั้งกษัตริย์ จักรพรรดิ์ ของประเทศไทย ๑ เช่น เยอรมัน ต้องได้รับความยินยอมเห็นชอบจากสันตปาปา และพระราชพิธีราชาภิเษกขึ้นครองราชย์ ต้องให้พระสังฆราชสวมมงกุฎให้

3.2.2 ศาสนาจักรมีอำนาจอยู่เหนืออำนาจจักร

3.2.3 นักคิด นักเขียน และนักวิทยาศาสตร์ จะแสดงผลงานและความคิดที่เป็นการขัดแย้งต่อคำสั่งสอนทางศาสนาไม่ได้ หากผู้ฝึกจะถูกลงโทษอย่างหนัก เช่น จำคุกตลอดชีวิต ประหารชีวิต โดยการประจานและเผาชิงเป็น

3.2.4 ศาสนาจารสามารถเรียกรัฐคอมพลจากทั่วทุกประเทศที่นับถือศาสนาคริสต์ ให้ส่งกองทัพไปทำสงครามได้ยาวนานนับร้อยปี ซึ่งเรียกว่าสงครามครูเสด ทำให้ผู้คนล้มตาย เป็นจำนวนนับหมื่นนับแสนคน สูญเสียทรัพย์ลินไม่มหาศาล ทั้งนี้อยู่ภายใต้อิทธิพลของศาสนาจักรเป็นสำคัญ

4. ความเสื่อมของศ่าสนจักร

จากความบ่อนช้าของสังคมครูสेट ความขาดแคลนยาจันของประชาชนเพราะสังคมตั้งกล่าว ประกอบกับพุทธิกรรมที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ ของพระในคริสตศาสนา ที่มุ่งกอบโกยและมีความสุขอยู่บนความทุกข์ยากของประชาชน และความเคียดแค้นของเหล่าขุนนางและกษัตริย์บางองค์ จึงเกิดการเมี่ยงແยກ บันthon อำนาจของศ่าสนจักรให้น้อยลง กษัตริย์และขุนนางหลายประเทศกระด้างกระเดือง แข็งข้อไม่เชือฟัง เช่น เยอรมัน อังกฤษ อำนาจรัฐพวยามอยู่เหนืออำนาจศ่าสนจักร โดยรัฐสั่งเก็บภาษีพระและวัดที่มีรายได้ดี และสั่งห้ามวัดต่าง ๆ ในประเทศของตนส่งเงินไปบำรุงอุดหนุนศ่าสนจักรในโรمان ซึ่งมีองค์สันทปานป่า เป็นประมุขแห่งศ่าสนจักรประทับอยู่ (ในราชศัตรูที่ 12-13) พระเตศเยอรมันประกาศว่าการแต่งตั้งจักรพรรดิไม่จำเป็นต้องได้รับการยินยอมจากลัณฑปานป่า

5. การแตกแยกในศ่าสนาริสต์

การแตกแยกของศ่าสนาริสต์ แสดงออกมาในรูปของการปฏิรูปศ่าสนา และการเกิดลัทธินิกายใหม่ขึ้น ทั้งนี้ เพราะประชาชนเบื่อหน่ายพุทธิกรรมต่าง ๆ ของพระในศ่าสนาริสต์ เนื่องจากศ่าสนจักรแห่งโรม ผู้เคร่งศ่าสนาหังulary ที่ไม่ได้พระเหล่านั้นมาบีดเบือนหลักธรรมของพระเยซูเจ้า ที่สอนให้ช่วยผู้ยากไร้ ไม่ได้สอนให้พระเก็บค่าบ่มรุงและค่าประกอบพิธีกรรมแพง ๆ พระเยซูลงมาไถ่บาปให้มนุษย์ด้วยความรักและเมตตา ไม่ได้ให้พระชายหาดไถ่บาป หรือในลังบาน* ประชาชนไม่พอใจและรวมตัวกันต่อต้านอำนาจศ่าสนจักร และตั้งกลุ่มประพุทธิปฏิรูปตามคำสั่งสอนของพระเยซูในคัมภีร์

* ในระหว่างเวลาคริสต์ศักราชปีแห่งสังคมครูสेट ศ่าสนจักรขยายใบไถ่บาป หรือในลังบานแก่ประชาชนในราคากะเพง และมองเนาว่าใบไถ่บาปนี้จะช่วยไถ่บาปให้ได้ ศ่าสนจักรนำเงินรายได้จำนวนมากนี้ไปใช้จ่ายบริรุ่งพวงพระ และสร้างวิหารเซ็นต์ปีเตอร์ เป็นจำนวนเงินมหาศาล

ผู้นำในการปฏิรูปและก่อตั้งนิกายใหม่ของศาสนาคริสต์ที่สำคัญ ได้แก่

5.1 มาเรียน ลู瑟อร์* (Martin Luther) เป็นผู้นำในการปฏิรูปศาสนา เกิดเป็นกลุ่มโปรเตสแตนต์ (Protestant) เรียกว่า นิกายลู瑟อร์ (Lutheranism) ซึ่งคนทั่วไปเรียกว่าพวกโปรเตสแตนต์

5.2 คาลแวน หรือ คาลวิน (Calvin) เป็นผู้ก่อตั้งนิกายกลุ่มวิน

สรุปได้ว่าศาสนาคริสต์มี 3 สายที่สำคัญ คือ **

(1) สายนักบ้าหัวใจอโรมันคาธอลิก (Roman Catholic) เป็นศาสน-

จักร มีพระสันตะปาปาเป็นประมุข ณ กรุงโรม

(2) สายกรีก อโธไซดิออก (Greek Orthodox) มีศูนย์กลางอยู่ที่กรุงคอนスタンติโนเปล

* มาเรียน ลู瑟อร์ เป็นพราชาเยอรมัน เดิมเป็นโรมันคาಥอลิก เขาเป็นศาสตราจารย์ทางปรัชญา ณ มหาวิทยาลัยวิคเต้นเบริก เมอร์มันนี เขามาจากการอบรมครัวที่เครื่องศาสนา

** กลุ่มคาಥอลิกนี้ เรียกคาวเองว่าคริสตัง นับถือว่าพระนางมาเรียมเป็นหญิงพรหมจริย์ และนับถือเป็นเทพมารดา เรียกว่าพระแม่ มีสัญลักษณ์แห่งศาสนา เป็นรูปพระเยซูคริสต์ในมีกางเขน ส่วนกลุ่มโปรเตสแตนต์ เรียกคาวเองว่า คริสเตียน นับถือแต่พระเยซู และคำสั่งสอนของพระองค์เป็นสำคัญ มีสัญลักษณ์เป็นรูปไม้กางเขน (ในรูปพระเยซูถูกตรึง)

ทั้งสองนิยายนี้ ทำการเผยแพร่ศาสนาคริสต์อย่างมีระบบ โดยเผยแพร่ศาสนาควบคู่ไปกับการให้ความช่วยเหลือสังคมสังเคราะห์ ทำให้ศาสนาคริสต์ ทั้งสองนิยายนี้เผยแพร่หลายไปทั่วโลก

(3) สายโปรเตสแตนต์ (Protestant) เป็นกลุ่มใหม่ที่
ปฏิรูปศาสนาเดิม

แต่ศาสนาคริสต์มีหลายนิกายมากมาย แตกสาขาออกมาจาก 3 สาย
ตั้งก่อตัว เป็นนิกาย ลูธεอร์แรน นิกายคาลวิน แอดเวนติสท์ อะนาแบบติสท์ แบบติสท์
กองเกรเกชันอล มิโซคิสท์ เพรสไಡตีเรียน ฯลฯ

6. ประมุขแห่งศาสนาจักร

ผู้เป็นประมุขแห่งศาสนาจักรของชาวคริสต์คาธอลิก คือ พระสันตะปาปา (Pope) (1) หรือ Holy Father เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดภายในคริสต์ศาสนา ได้อำนาจของพระเจ้า เดิมเป็นชื่อคำแทนพระสังฆราชเมืองไหയู่ ๆ ซึ่งมีกำลังคน กำลังทรัพย์ ช่วยงานบริหารห้องดินไกลส์เคียงได้ ภายหลังได้เปลี่ยนชื่อเป็นอัครสังฆราช (Archbishop) สังฆประมุข (Metropolitan) และสังฆมิตร (Patriarch) เลี้ยงเป็นส่วนมาก ที่ยังใช้เรียกสันตะปาปามีอยู่น้อย เช่น ประมุขปัจจุบันของคริสต์ชนอร์โธ็อกซ์ ในประเทศอียิปต์ ยังมีคำแทนเป็นสันตะปาปานิกลุ่มของตน ปัจจุบันมีเพียงสังฆราชแห่งกรุงโรมเท่านั้นที่เป็นสันตะปาปา (เริ่มแต่คริสต์ทศวรรษที่ 11) สันตะปาปา ปกครองโดยอาศัยพระจิตและทรงปกครองร่วมกับสังฆราชทั่วโลก และพระองค์ทรงมีอำนาจแต่งตั้งสังฆราชทั่วโลก โดยความเห็นชอบของคณะที่ปรึกษาซึ่งเป็นพระผู้ใหญ่ชั้นสูง

ในอีกพระสันตะปาปา มีอำนาจมากอยู่หนึ่งอันดับจากการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจและสังคม ของทุกประเทศที่นับถือศาสนาคริสต์ ค่อนมาเนื่องมีการ

1. กีรติ บุญเจือ หลักความเชื่อของชาวคริสต์คาธอลิก (คริสตศาสนาภาคแรก) 2529 หน้า 124

ปฏิรูปศาสนา และมีการแตกแยกต่าง ๆ เกิดขึ้น ทำให้อำนาจของพระสันตะปาปาลดลง อย่างไรก็ตามปัจจุบัน พระสันตะปาปายังคงเป็นองค์ประมุขของศาสนาคริสต์ที่ทั่วโลกยกย่อง และพระสันตะปาปายังคงเป็นองค์ปัจจุบัน* ก็ทรงพยายามสร้างสันติภาพแก่โลกตลอดมา

7. ความเชื่อของชาวคริสต์

เนื่องจากศาสนาคริสต์มีรากฐาน และได้รับอิทธิพลจากศาสนาพื้นเมือง แล้วเกิดขึ้นท่ามกลางสังคมและความเชื่อของชาวพื้นเมือง ศาสนาคริสต์จึงเป็นหลักธรรมและความเชื่อบางส่วนคล้ายคลึงกับศาสนาพื้นเมือง ความเชื่อโดยทั่วไปของชาวคริสต์ (นิกายต่าง ๆ) ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

7.1 เชื่อและเคารพนับถือศรัทธาในพระเจ้าสูงสุดองค์เดียว (God) ไม่มีพระเจ้าอื่น หรือนับถืออะไรอื่นอีก

7.2 เชื่อว่าพระเจ้าพระองค์นั้นเป็นผู้สร้างโลก สร้างสิ่งมีชีวิต และสิ่งไม่มีชีวิตทุกอย่างในโลก พระองค์ทรงสร้างสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เป็นได้และที่เป็นไม่ได้ พระองค์ทรงดำรงอยู่และทรงแห่งพระองค์อยู่ในความจริงทั้งหลาย

7.3 พระเยซูเป็นพระผู้ไถ่บาป (Messia) พระเยซูเป็นพระบุตรของพระเจ้า เชื่อในตรินิตี้ (TRINITY) คือพระบิดา พระบุตร และพระวิญญาณบริสุทธิ์

7.4 มุขย์ทุกคนเกิดมาในบาปติดตัว และจำต้องไถ่บาปด้วยการทำความดี มุขย์จะสมบูรณ์เรื่อยมาตั้งแต่เริ่มมีมนุษย์⁽¹⁾ กล้ายเป็นอุปสรรคของความดีและกีดกันเพื่อพ้นภัยมนุษย์ให้เห็นห่างจากพระเจ้า ก่อให้เกิดความตายร้ายกาจ สังหารม

* พระสันตะปาปา จอห์น ปอล ที่ 2.

1. กีรติ บุญเจือ หลักความเชื่อของชาวคริสต์ศาสตร์ภาคลึก (คริสต์ศาสนากาคแรก) 2529. หน้า 35.

อาชญากรรม ความโหดเหย่ำ และความทุกข์ເຄືອຂ້ອນນາມປກເຮົ້າໃນໂລກ ນີ້ຄວາມ
ເລວຮາຍທີ່ສະສນີ້ນອມຢ່າງນໍາກລັວ ອັນເປັນຜລຂອງນາປຖຸກນິດ ແລະນາປັນເອງເປັນເຫດໃຫ້
ມຸນໝໍ່ເຂົ້າຄຶ້ງກຳສອນຂອງພຣະຄຣິສຕໍ່ໄດ້ຢາກ ທີ່ອຈາເຂົ້າໄມ້ຄຶ້ງແລຍກໍໄດ້

- 7.5 พระเยซูคริสต์มาสสูโลกเพื่อความรอดพันของมนุษยชาติ
 - 7.6 ชีวิตหลังความตายมีวันตัดสิน (Judgement Day)
 - 7.7 มีความรักต่อเพื่อนมนุษย์

8. គំរូទៅក្នុងសាសនាគិស់

คัมภีร์ไบเบิล (Holy Bible) เป็นคัมภีร์สำคัญสูงสุดของ
ศาสนาคริสต์ ทั้งชาวคริสต์และชาวอิสลาม และศรัทธาในข้อความเนื้อหาของคัมภีร์
ไบเบิลมาก ผู้เคร่งศาสนาทั้งชาวคริสต์ และชาวอิจฉาศึกษาคัมภีร์ไบเบิลด้วยความ
เคารพ นับว่าคัมภีร์ไบเบิลเป็นหัวใจของศาสนาคริสต์

คัมภีร์ใบเบล็อกพิจารณาขั้นประมาณ 1300 ปี ก่อนคริสตกาล เนื้อหา
สาระของคัมภีร์ แบ่งเป็น 2 ภาค คือ

ภาคแรก เรียกว่า พันธสัญญาเดิม (old Testament) หรือ
ที่จริงก็คือ กัมมีร์โทราห์ (Torah) ของศาสนายิว ในภาคนี้เริ่มต้นด้วยบทที่เรียกว่า ปฐมกาล มีเรื่องราวต้นนานเกี่ยวกับการสร้างเอกภพ จักรวาล การสร้างโลก มนุษย์และสรรพสิ่งทั้งปวง ซึ่งพระเจ้าเป็นผู้สร้างทั้งสิ้น นอกจากนี้เรื่องเกี่ยวกับบรรพบุรุษของมนุษย์ คือมนุษย์ชาวยهุนิคุ่ງแรกของโลก เรื่องการสร้างนาบ ไม่เชือฟัง ขัดคำสั่งของพระเจ้าโดยมนุษย์คุ่งแรกนี้ อันเป็นเหตุทำให้มนุษยชาติในโลกต้องมีบาปติดตัวตลอดมา รวมทั้งมีเรื่องราว ประวัติความเป็นมาของชนชาติยิว พันธสัญญาที่ชาวยิวมีต่อพระเจ้า การที่พระเจ้าช่วยเหลือชาวเยอรมันให้พ้นจากภัยเป็นเหตุของคืนไบเบิล มีเรื่องราว

การอพยพสูตินเดนแห่งสัญญาที่พระเจ้าจะประทานให้ชาวyiwa หรือที่เรียกว่า เอ็กโซดัส (Exodus) การร่อนเร่เนื่องความทุกษ์ยากเพื่อมาสูตินเดนแห่งสัญญา การตั้งประเทศสร้างชาติของชาวyiwa นอกจากนี้ยังมีภูต่าง ๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานของศาสนาและกฎหมายของชาวyiwa ในเวลาต่อมาชาวyiwa และชาวคริสต์ รวมทั้งอิสลามมีความเชื่อคล้ายคลึงกันว่าโนเสสเป็นผู้รัจนาพระคัมภีร์ภาคแรกนี้ความบัญชาของพระเจ้า และพระเจ้าทรงแสดงพระประสงค์แก่โนเสสจริง ๆ

ภาคสอง เรียกว่า พันธสัญญานew (New Testament) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรกเป็นเนื้อความเชิงประวัติศาสตร์ กล่าวถึงศาสนาพยากรณ์มุคแรก ๆ การพิชิต คานาน (Cannan) ดินเดนแห่งสัญญา ภายใต้การนำของโจชัว (ซึ่งเป็นผู้นำชาวyiwa ต่อจากโนเสส เนื่องจากโนเสสได้สิ้นชีวิตเสียก่อนประมาณ 1250 ปีก่อนคริสตกาล) จนถึงการล่มสลายของโบสถ์แห่งแรก (First Temple) ประมาณ 586 ปีก่อนคริสตกาล

ส่วนที่สอง เป็นคำพยากรณ์ของศาสนาพยากรณ์ในแต่ละยุคสมัย ส่วนที่สาม เป็นบทรวม ๆ ของเรื่องราวหลายแห่งทั้งประวัติศาสตร์ กวีนิพนธ์ และความมรรยาท เชิงพรมาน ซึ่งบันทึกโดยอัครสาวก และลูกศิษย์คนสำคัญของอัครสาวกของพระเยซู

คัมภีร์ในเบลถูกแบ่งออกเป็นหลายภาษา แบบจะครอบคลุมภาษาหลักทั้งหมดของโลก คัมภีร์ใบเบลนับเป็นคัมภีร์ที่ยิ่งใหญ่ของโลก เพราะมีประชากรทั้งสามศาสนา (ศาสนาyiwa ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม) ที่สำคัญของโลกยอมรับนับถือและศรัทธา

9. พิธีกรรมของชาวคริสต์

พิธีกรรมที่สำคัญของชาวคริสต์ ชี้ยังความเชื่อและประภูมิเป็น
พุทธิกรรมอยู่ในสังคมชาวคริสต์ ปัจจุบันได้แก่⁽¹⁾

9.1 **พิธีศักดิ์สิน** หรือ **ศีลล้างบาป** (Baptism) เป็นพิธีที่
กระทำแก่เด็กที่บีบามารดาณ์ดือคริสต์ศาสนາอยู่แล้ว หรือทำแก่ผู้ใหญ่ที่เดินนับถือศาสนา
อื่น แล้วหันมานับถือคริสต์ศาสนາ ก็ต้องเข้าพิธีศักดิ์สิน หรือ ศีลล้างบาปก่อน เดิมที่เดียว
จะเอาหารกจุ่มลงในน้ำ 3 ครั้ง แต่ตอนนี้เปลี่ยนเป็นใช้วิธีพรมน้ำศักดิ์สิน หรือน้ำมนต์
ก็ได้ ในเวลาที่จะเท หรือประพรมน้ำศักดิ์สินให้น้ำ ผู้ประกอบพิธีจะบอกว่า ในพระนาม
ของพระบิดา พระบุตร และพระจิต พากคาทอลิก ถือว่า ถ้อยคำดังกล่าววนั้นจะกล่าว
ในตอนที่พระหลั่งน้ำลงบนศีรษะของผู้ที่รับศักดิ์สินหรือศีลล้างบาป แต่ในกรณีที่หาพระไม่ได้
หรือเกิดภาวะฉุกเฉินจริง ๆ จะให้ คุณพ่อ สตรี หรือเด็ก หรือ จะเป็นผู้นับถือนิกาย
คาಥอลิก ผู้นับถือนิกายโภรเตสเตนต์ หรือยิว จะเป็นผู้ประกอบพิธีได้ การเทหรือการ
หลั่งน้ำศักดิ์สินลงบนศีรษะนั้น ถือกันว่าเป็นสัญลักษณ์แห่งการล้างบาป ศีลนี้นับว่าสำคัญ
ที่สุด ใครก็ไม่ได้รับศักดิ์สินหรือศีลล้างบาปนั้น จะไม่ได้ชีวิตนั่นนคร*

9.2 **พิธีศักดิ์สิน** (Confirmation) เป็นพิธีที่ทำกันในหมู่
คริสต์ศาสนิกชนห้างหอย เกือบทุกนิยม คือผู้ที่ได้รับศักดิ์สินหรือศีลล้างบาปแล้ว จะต้องรับ²
ศีลกำลังอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเป็นการยืนยันว่าตนยอมรับนับถือคริสต์ศาสนางจริง ๆ เมื่อได้รับ²
ศีลกำลังแล้วก็จะได้รับว่าเป็นคริสต์ศาสนิกชนเต็มตัวในนิกายคาಥอลิก ถือว่าพิธีนี้เป็นพิธี
ศีลศักดิ์สินอย่างหนึ่งใน 7 อายุ ตามปกติพิธีนี้จะประกอบหลังจากที่ได้รับศักดิ์สินหรือ

1. จำแนก ทองประเสริฐ ศาสนาสากล กรุงเทพ วัฒนาพานิช 2518. หน้า 106 - 108.

* สำคัญผู้ที่นับถือศาสนาอื่นและจะเปลี่ยนมาเป็นศาสนาคริสต์ โดยเฉพาะนิกายโภรเตสเตนต์ จะให้ผู้นี้
เข้าพิธีสู่น้ำทั้งตัว 3 ครั้งโดยพระเป็นผู้ประกอบให้จุ่มลงในหัวในท่านอนหน้าย ต่อหน้าลูกชี้มายาชาว
คริสต์

ศีลล้างบาป เมื่อตอนเป็นเด็กแล้วครับ 7 ปี ส่วนในศาสนาจกรอังกฤษหรือเชอร์ช ออฟ อิงแลนด์ (Church of England) ไม่ถือว่าเป็นศีลศักดิ์สิทธิ์ และมักเข้าพิธีเมื่ออายุได้ 14 และ 18 ปี หรืออาจกว่าแก่กว่านั้นก็ได้ ส่วนในนิกายอโรมันโรมันคาทอลิก จะประกอบพิธีศีลล้างบาปแล้ว ในบางนิกายก็ไม่ได้ประกอบพิธีศีลกำลัง

9.3 พิธีศีลมหาสนิท (Eucharist หรือ Holy Communion)

เป็นการประกอบพิธีที่สูงสุดของคริสต์ศาสนิกชน เป็นพิธีศักดิ์สิทธิ์ที่สำคัญที่สุด เป็นพิธีที่พระเยซูได้ตั้งขึ้นในครัวเสวยพระกระยาหารมื้อสุดท้ายที่เมืองเมรุชาเล็ม ในคืนที่พระองค์จะถูกประหารยาน้ำเงิน เศีลมหาสนิทอาจทำทุกวัน ทุกสัปดาห์ ทุกเดือน หรือทำเพียงปีละครั้งก็ได้ โดยรับประทานขนมปังกับเหล้าองุ่นเป็นสัญลักษณ์ความแบ่งที่พระเยซูให้กระทำแก่ครสาวกในพระกระยาหารมื้อสุดท้ายก่อนจะตรึงไม้กางเขน เพื่อเป็นการระลึกถึงความเสียสละพระกาฬ และพระโลหิตอย่างกล้าหาญ เพื่อช่วยมนุษย์ให้รอดพ้นบาป ขนมปังแทนพระกาฬ เหล้าองุ่นแทนพระโลหิต

10. เทศกาลอีสเตอร์ (Easter)

ในเทศกาลอีสเตอร์ จะมีพิธีปาสกาหรือปาสกา (Paskha) หรือชื่อวิเคราะห์ว่า พาสโอะเวอร์ ซึ่งตามประวัตินี้พระเยซูทรงถูกทหารโรมันจับในเทศกาลพาสโอะเวอร์ของชาวyi พระองค์กลับมาร่วมงานฉลองเทศกาลดังกล่าวด้วย หั้งที่ทรงทราบว่าจะถูกจับ เมื่อยกประหารโดยการตรึงกลางเขนแล้ว พระองค์ฟันคีนชีฟในอีก 3 วันต่อมา ชาวคริสต์จึงเรียกวันนี้ว่า วันปาสกา เพราะตรง (หรืออยู่ในระหว่าง) เทศกาลปาสกาหรือพาสโอะเวอร์ (แปลว่าการผ่าน) ซึ่งชาวyiทุกคนจะระลึกถึงหัวเสี้ยวหัวต่อแห่งประวัติศาสตร์ของชาติตน ที่พระเจ้าช่วยให้รอดพ้นจากการเป็นทาส และถูก

ตามฝ่าจากกองทัพอียิปต์ในสมัยโมเสส

สำหรับชาวคริสต์ ปาสกา เป็นการฝ่าจาก การเป็นทาสของบ้าน มาสู่ การมีชีวิต พระเจ้าตายแล้วจะมีชีวิตต่อไปอย่างพระเจ้า ประวัติศาสตร์ยุคเก่าฝ่าเข้า สู่ประวัติศาสตร์ยุคใหม่ วิธีชีวิตแบบเก่าล้าสมัยกลับมีวิธีชีวิตแบบใหม่เข้าแทนที่ ความไร้ ศักดิ์ศรีฝ่าเข้าสู่การมีศักดิ์ศรีสูงส่ง ต่อจากนั้นบ้านปัมมุขย์สามารถทำตัวให้มีความหมาย อย่างลึกซึ้ง ความเลี้ยงลวงของมัมมุขย์อาจมีคุณค่ามหาศาล ทุกอย่างในตัวมัมมุขย์กลับหลังมือ เป็นหน้ามืออย่างเกินคาด

อาหารค่ำมื้อสุดท้าย (Last Supper) เป็นหัวเรื่องแห่งพันธสัญญา คืนวันพุทธสกorpionสินพระชนม์ พระเยซูได้เลี้ยงฉลองปาสกา กับอัครสาวก คืนนั้นเป็นเทศกาล ประจำปี ระลึกถึงพันธสัญญาเดิมเชิงพระเจ้าทรงผูกพันชราวยิว โดยอาศัยเลือดแกะปั้ย หน้าประตูตามนิ逼หมาย พระเยซูได้ทรงปฏิบัติตามธรรมเนียมทุกประการ เพื่อระลึกถึง พันธสัญญาเดิม จบแล้วทรงตั้งฟิธิกรรมใหม่ เพื่อระลึกถึงพันธสัญญาใหม่ โดยทรงเอา พระกาย และพระโลหิตของพระองค์เอง เป็นนิ逼หมายแห่งพันธสัญญาใหม่ โลหิตเชิง พระองค์จะทรงหลังจากพระราษฎร์ในวันรุ่งขึ้น จงทำตั้งนี้เพื่อรักลิ่งเรา ชาวคริสต์ คาಥอริก จึงทำการระลึกถึงพันธสัญญาใหม่ในพิธีบูชา มิใช่ปีลัครังอย่างที่ ชาวมิวาระลึ่งถึงพันธสัญญาเดิม

11. การเผยแพร่ศาสนาคริสต์

สาวกที่สำคัญ และเป็นกำลังในการเผยแพร่คริสต์ศาสนาย่างมาก หลังจากพระเยซูสวรรคต คือ ปีเตอร์ (Peter) และ ปอล (Paul) หรือเปาโล เชิงบัญญัติชาวคริสต์ทัวไปเรียกท่านหันหัวสองด้วยความยกย่องว่า เช่นปีเตอร์ และ ปอล

(เซ็น คือ Saint แปลว่า นักบุญ)

ปีเตอร์เป็นหัวหน้าสาวกสำคัญ 12 องค์แรกของพระเยซู ท่านมักติดตามพระเยซูไปแห่งทุกแห่ง และมีความจงรักภักดี นับถือศรัทธาว่าพระเยซูเป็นชาวคริสต์ บุตรของพระเจ้า เมื่อพระเยซูลิสต์พระชนม์ ปีเตอร์ก็ออกประกาศเผยแพร่คำสอนไปยังเมืองใกล้เคียงต่าง ๆ และเป็นผู้ให้กำเนิดคริสต์จักร และทำให้ศาสนจักรเจริญรุ่งเรืองมาก ปีเตอร์เป็นชาว犹太ที่รักเพื่อพันธุ์มาก ท่านมักจะเผยแพร่คำสอนในหมู่ชาว犹太

ปอล เป็นพลเมืองชาวโรมัน จึงมีชื่ออย่างชาวโรมันว่า ปอล ครอบครัวของปอลมีฐานะดี ปอลมีการศึกษาดี ระดับมหาวิทยาลัย ปอลเป็นนักพูดที่มีพรสวรรค์ แม้รูปร่างจะเตี้ยอ้วน แต่เมื่อผู้คนฟังท่านพูดแล้ว ก็จะลืมสนใจรูปร่างของท่าน ตามประวัตินั้นท่านมีประสบการณ์มหัศจรรย์จากพระเยซูมาปรากฏเลี้ยงและสั่งสอนท่าน ทั้งที่พระเยซูลิสต์พระชนม์แล้ว ทำให้ท่านเกิดศรัทธาและยอมรับนักถือพระเยซู และพระเจ้าอย่างจริงจัง และตั้งใจพยายามเผยแพร่คำสอนจากคลอดชีวิต

ศาสนาก里斯ต์เผยแพร่หลายไบอย่างรวดเร็ว โดยการเข้าถึง ประชาชน ชาวบ้าน ชาวเมือง ผู้ทุกชั้นยาตรา เช่นเดียวกับสมัยที่พระเยซูยังมีพระชนม์อยู่ พระองค์ก็มุ่งประกาศศาสนาและสั่งสอนช่วยเหลือ ชั้นนำแก่ประชาชนผู้ทุกชั้นยาตรา ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของทุกประเทศ

วิธีการเผยแพร่องศาสนาก里斯ต์ในหมู่ชนศาสนานี้ คือ มาในลักษณะให้ความช่วยเหลือทุกด้าน ทั้งด้านการแพทย์ อาหาร การศึกษา เงินทุนมูลนิธิ เพื่อช่วยเหลือผู้ทุกชั้นยาตรา ในสังคมโดย เป็นรูปแบบของการสังคมส่งเคราะห์ข้ามประเทศ ข้ามทวีป จากชนชาติหนึ่งไปสู่ชนอีกทวีป อีกเชื้อชาติหนึ่ง แผ่ขยายกว้างไกลออกไปทุกที่ นับร้อย ๆ ปี โดยเกิดจากการแรงบันดาลใจของสาวกและผู้เผยแพร่ที่จะให้มนุษยชาติในโลกได้รักจักและเคารพนับถือพระเจ้า และโดยแรงศรัทธาของชาวคริสต์ทั่วโลกที่มีฐานะดีร่วม

ใจกับบริจาคมเป็นทุนดำเนินการ จำกัดลักษณะและชีวิต พร้อมด้วยกำลังทรัพย์จาก
แรงศรัทธาที่ไม่ขาดสาย ทำให้ศาสนาก里斯ต์แพร่ขยายไปทั่วโลก

11.1 การเผยแพร่องค์ศาสนาคริสต์ในสังคมไทย

การเผยแพร่องค์ศาสนาคริสต์ เริ่มเข้ามาถึงประเทศไทยในสมัย
พระนารายณ์มหาราช แห่งกรุงศรีอยุธยา โดยการสนับสนุน ส่งเสริมของพระเจ้าหลุยส์
ที่ 14 แห่งฝรั่งเศส ชาวคริสต์ และมิชชันนารี ที่เข้ามาเผยแพร่ ในสมัยนั้นเป็นนิภัย
ค่าหอลิก การเผยแพร่ยังไม่ได้ผลเท่าใด เม็มพระมหาภัตtriy์จะทรงอนุญาต ในช่วง
เวลา 140 ปี ที่ชาวคริสต์ค่าหอลิกเข้ามาเผยแพร่ ได้สร้างวัดคริสต์ โรงเรียนสอน
พระธรรม และสร้างโบสถ์ 4 แห่ง ในอยุธยาและจันทบุรี ผู้เป็นกำลังสำคัญในการเผยแพร่
คริสต์ เจ้าพระยาวิชาเยน เป็นชาวโปรตุเกส

นิกายโปรเตสแตนต์ เริ่มเข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทย เมื่อ
เดือนสิงหาคม ค.ศ. 1828 และได้นำความเจริญทางด้านการพิมพ์ นำแท่นพิมพ์หนังสือ
ไทยเข้ามาใช้เป็นครั้งแรก ผู้เผยแพร่ส่วนใหญ่เป็นนายแพทย์ และผู้มีการศึกษาดี * ท่าน
เหล่านี้ได้นำการรักษาโรคแผนใหม่เข้ามาใช้ในประเทศไทย

ลักษณะของการเผยแพร่เป็นการสังคมสงเคราะห์ ควบคู่ไปกับ
การเผยแพร่องค์ศาสนา เช่น รับรักษาโรค และจ่ายยา มีฉลากคำอธิบายวิธีใช้ยา ซึ่งตอน
ท้ายฉลากก็มีคำสั่งสอนของศาสนาคริสต์ เช่นนี้เป็นต้น **

บุคคลที่เป็นกำลังสำคัญในการเผยแพร่นิกายโปรเตสแตนต์ใน
คริสต์นักอหอบรัดเลย์ เป็นข้อที่คนไทยรู้จักและเรียก (ชื่อเต็มว่า คร.แคนน์ บรัดเลย์
เอ็ม.ค.)

* รัชกาลที่ 4 สมัยที่ยังทรงผนวชอยู่ ก็เชิญมิชชันนารีที่เป็นนายแพทย์และภารຍาให้มาสอนภาษาอังกฤษ
วิทยาศาสตร์ ตารางศาสตร์และความรู้อื่น ๆ แก่พระองค์ โดยพระองค์ทรงอนุญาตให้ใช้ห้องหนึ่งในภูมิ
วัดเป็นที่ทำงานและต่อมาเมื่อพระองค์ทรงราชย์แล้วก็ทรงพระราชนิรางวัลแก่ภารຍามั้ย (สาบสี่
ถึงแก่กรรมในเวลาต่อมา) ของนายแพทย์ผู้นั้น

** ต่อมา_rัชกาลที่ 3 ทรงสั่งห้ามแจกจ่ายเผยแพร่แก่คนไทย แต่ทรงอนุญาตให้แจกคนจนได้